

Učiteljski tovariš

Stanovsko političsko glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveša«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frankova ulica 6/I. Rokopisov ne vračamo. Nefrankovnih pisem ne sprejemamo. Iskajo vsak četrti. Naročnina letna 60 Din. za izposojnino 80 Din. Član se plačuje J. U. U. plačajo list s članarino. Oglasni po ceniku in dogovoru, davok posebej. Pol. št. 11.153. Telefon 3112

Učiteljski pevski zbor gre v Bolgarijo

Sofija! Sree bolgarske zemlje, Top iz črešnjevega debela in pa grob Ivana Vazova, to sta simboli bolgarske zemlje. Plovidiv! Zadnja in prva postaja vzhoda in zapada Stara Zagora! Kazanlik! Cvet rožnih polj. Sliven! V refleksih Sinatih kamenov in trt in pa — zgodovina. Burgas! Črnomoški fjord. In Jambol! Pisana vaza žive keramike.

»Hajdukova oporoka«, »Gora Belasica« in »Smrt cara Samuela«. In mnogo več ne vemo od zadnje bratomorne bitke pred dvema desetletjema. Zdaj pa gredo slovenski učitelji s pesmijo v bratsko bolgarsko zemljo.

Se ni preteklo leto, odkar se je dvignil izza mize Nj. Vel. bolgarski kralj Boris in izrekel v svoji zdravici našemu pokojnemu kralju nekako tele besede: »V popolnem skladu s čustvi bolgarskega naroda vas zagotavljam, da je ideja Jugoslavije in Bolgarije za okrepitev mednarodnega in balkanskega miru globoko odjeknila pri nas in upam, da bo zblizanje med našima državama uspelo in pospešilo njihov razvoj in mirni napredek. Prepričan sem, da bodo ti naši vzajemni napori omogočili srečno bodočnost dveh tako sorodnih narodov in zato dvigam čašo...« In pokojni naš veliki kralj, ki ga je teden dni po tem zgodovinskem trenutku zadela krogla v Marseju, je odgovoril na to zdravico: »Z vztrajnim delom po tej poti bosta Bolgarija in Jugoslavija okrepili mednarodni in balkanski mir, pojačali bosta idejo mednarodnega sodelovanja in omogočili svojima narodom miren napredek in razvoj ob popolnem spoštovanju in zaupanju drugih narodov. Zato dvigam čašo...«

Stirinajstega maja bodo odšli naši tovariši pevci na svojo koncertno turnejo v Bolgarijo. Vsi jugoslovanski učitelji lahko zremo na ta res veliki dogodek s ponosom in zaupanjem, da se bo s tem obiskom most med južnimi brati Bolgari in nami še bolj utrdil. V ta uspeh lahko upamo (toliko bolj gotovo, ker so uvidevne in premišljene roke naših državnikov odstranile vse ovire za nadaljnji vestranski razvoj in napredek obeh narodov. Verujemo lahko v to, da se bo na temelju vrojenih bratskih čustev, na tudi stvarnih interesov z obeh strani zgradila trajna kulturna, gospodarska in politična zveza med našo državo in Bolgarijo. Saj to ustreza sorodstvu vseh Jugoslovancev, ustreza danemu mednarodnemu položaju in bodočnosti Jugoslovanstva.

Ne bilo bi prav ob tej priliki poudarjati samo to, da je optovanje slovenskih učiteljev-pevcev v Bolgarijo samo koncertna turneja, nujno je tu naglasiti in povedati, da bo ta turneja že s samo izvršitvijo mnogo doprinesla k delu, ki sta ga v dosegu velikega cilja začela oba vladarja, k delu, ki ima vse pogoje, da se dovede do srečne dovršitve, tega, kar je naslonjeno na želje, težnje in potrebe narodne duše, ki je ena od Mure do Marice in kar sloni na realnih zahtevah političnega in gospodarskega položaja balkanskega polotoka, tistega dela zemlje, ki mu je dala velika vojna neizbrisni pečat kakorosti, dala pa mu je v roke tudi usodo evropskih narodov in držav. Res je, bili smo ločeni od Bolgarov, toda to ni bila krivda ljudstva, bila je to krivda onih, ki so hoteli sovraštvo med obema narodoma za dosego svojih namenov. Zato niso iskali v zgodovini onega, kar nas je družilo že od pamtikeva, iskali so razprtij. Radi tega so vsa ta prizadevanja zgodovinskega pomena, trdni temelji pa se lahko postavijo samo z največjo obzirnostjo in uvidenostjo, za kar pa je treba globoko medsebojne ljubezni. Res je, da so kulturni delavci dolgo iskali stikov instinktivnim putem, da so hoteli dati v vezani ali prosti besedi izraza ljudskemu stremljenju tu in onkraj meja, toda k tej resnici ni bilo treba pribiti tudi to, da so bili prav bolgarski in jugoslovanski učitelji tisti, ki so prvi poiskali sorodnih vezi. K temu kulturnemu stremljenju se je pridružil močna roka, jasen pogled, določen cilj, neomahljiva vztrajnost in program pokojnega kralja, tako, da je danes vsako razočaranje in vsak povratek v prejšnje stanje nemogoče. Klic ljudske duše, časa in usode zahteva skupnost jugoslovanskega in tako se bo prav z medsebojnim poznavanjem najlažje dosegel cilj nacionalne vzajemnosti, ki bo obenem poglabljala tudi kulturne stike. In tako ni daleč čas, ko se bodo južni slovanski narodi spojili v eno veliko narodno telo, ki bo zadobilo sijaj in moč v skupnem čustvovanju in hotenju. In ko bo jugoslovanstvo zgrajeno na temelju iskrenega bratstva, bo Balkan sila, ki bo lahko uravnovala kulturno, gospodarsko in politično tehtnico Evrope.

In še enkrat lahko poudarimo svojo vero, da bodo potovanje naših učiteljev v Bolgarijo spremljale enake težnje in želje ljudstva to in onstran z enakimi občutki, da bodo prav te težnje in želje izraz kulturnih tvorcev, bolgarskih in naših, da bo vse to prizadevanje pomenilo več, kar sploh more pomeniti v teh dneh, da se bo skupni jugoslovanski nacionalni interes na Balkanu izkristaliziral v sku-

pen ideal Jugoslavije in Bolgarije, ki naj do temeljev prevzame vsakega kulturnega in političnega delavca, da bo vsaj v 20. stoletju usoda Jugoslovancev in Balkana v lastnih rokah, in da bo moč proti kakršnimkoli vmešavanjem tujih vplivov dovolj močna za temeljito reakcijo.

Top iz črešnjevega debela in pa grob bolgarskega narodnega pesnika Ivana Vazova,

Za naše pravice

Sprejem organizacij aktivnih in upokojenih državnih in samoupravnih nameščencev od ministrskega predsednika g. Jevtića

Za popravo Uredbe o znižanju draginskih doklad državnim in samoupravnim uslužbencem

V nedeljo dne 28. aprila 1935. je sprejel g. ministrski predsednik Bogoljub Jevtić deputacijo zastopnikov 20 organizacij državnih, samoupravnih in občinskih uslužbencev v Ljubljani, aktivnih in upokojenih, ki jo je vodil predsednik Jugoslovenskega učiteljskega združenja tov. Ivan Dimnik. V imenu vseh organizacij in uslužbenstva, včlanjenega v njih, je predsednik Dimnik tožmčil g. predsedniku vlade želje državnega in samoupravnega urad-

prva in zadnja postaja vzhoda in zapada, cvet rožnih polj, refleksij Sinatih kamenov in trt in pa — zgodovina, črnomoški fjord, pisana vaza žive keramike! Sofija, Plovidiv, Stara Zagora, Kazanlik, Sliven, Burgas in Jambol!

Skozi vsa ta mesta bo šla pesem slovenskih učiteljev z besedo »Hajdukove oporoke«, »Gora Belasica« in »Smrtjo cara Samuela«, šla bo z vero in ljubeznijo, da vžge bratsko kri v mogočno simfonijo od Triglava do Črnega morja.

Srečno pot in obilo uspeha!

Vojko J-č.

Za pridobljene pravice občinskih uradnikov in uslužbencev ter njihovega položaja

Podpredsednik Saveza gradskih nameščenikov in opštinskih službenikov g. magistratni direktor Jančigaj se je na to v imenu samoupravnih in občinskih nameščencev pridružil izvajanjem predsednika JUU in je iznesel gosp. predsedniku kraljevske vlade akutne

ništva v pogledu znane Uredbe o dvojnem zaslužku, odnosno znižanju draginskih doklad, ki je mesto dvojnega zaslužkarja prizadeva v največji meri gospodarsko šibkejšje nameščence, njihove družine, posebno pa samce, ki podpirajo onemogle starše. V tem pogledu je izročil predsednik Dimnik gosp. predsedniku vlade posebno spomenico, ki so jo podpisale vse prizadete organizacije v imenu svojega članstva.

zadeve občinskih nameščencev, posebno v pogledu ohranitve pridobljenih pravic in izpremembe zakona o mestih ter izenačenja z zakonom o občinah v nekaterih točkah. Gospod direktor Jančigaj je izročil g. predsedniku vlade o tem posebno spomenico.

Za polovično vožnjo vsem upokojencem in samoupravnim nameščencem

Gospod inspektor Mlejnik je v imenu vseh upokojencev obrazložil g. predsedniku kraljevske vlade želje upokojencev v pogledu znižanja voznih ugodnosti za upokojence in izenačenja upokojencev in samoupravnih nameščencev v tem oziru z aktivnimi državnimi uradniki. Nadalje je omenil vprašanje izenačenja starih upokojencev in rednega izplače-

vanja mesečne pokojnine. Izročil je spomenico v tem pogledu. Posebno deputacijo je sprejel minister g. Vujić. Ta deputacija je g. ministru tožmčila želje prizadetih v pogledu voznih ugodnosti.

Gospod predsednik vlade je pazno sledil vsem izvajanjem in je obljubil svojo pomoč v svrhu ugodne rešitve iznešenih zadev.

Izvršni odbor pri g. ministru prosvete

Celoten izvršni odbor Jugoslovenskega učiteljskega združenja na čelu s predsednikom Ivanom Dimnikom se je zglasil dne 18. aprila 1935. pri g. ministru prosvete Stevanu Čirčicu, ki je izvršni odbor tudi sprejel v daljši avdijenci. Predsednik je v imenu izvršnega odbora iznesel g. ministru aktualne zadeve zadnjega časa in mu tožmčil želje učiteljskega združenja. Gospod minister je pazno sledil izvajanju in obljubil, da bo zadeve pregledal in skušal ugoditi združenju v upravičenih primerih.

Predsednik je izročil g. ministru posebno spomenico izvršnega odbora, ki se nanaša na obravnavanje zadeve. Istočasno je obrazložil predsednik g. ministru tudi želje učiteljskega združenja v zvezi z odstranjevanjem o velikonočnih počitnicah iz službenega kraja, nakar je g. minister izjavil, da bo ukrenil vse potrebno, kolikor je v njegovi moči. Intervencija v pogledu velikonočnega odmora je bila s strani združenja izvršena tudi pri lokalnih merodajnih faktorjih.

Knjižnice v dravski banovini

Nobena banovina nima tako razvitih knjižnic kot naša. Naše ljudstvo zelo rado sega po čitvu. Knjiga je postala že našemu preprostem človeku nujna potreba.

Po zadnji statistiki imamo:

Javnih knjižnic za odrasle izven šole . . .	139
Javnih knjižnic za odrasle v šoli . . .	130
Društvenih knjižnic pri društvih . . .	432
Knjižnic za učitelje in prof. na šolah . . .	641
Knjižnic sreskih učiteljskih društev . . .	28
Knjižnic za otroke v osnovnih, meščanskih in srednjih šolah . . .	698
Skupaj . . .	2068

Pri tem številu niso vštete knjižnice, ki imajo samo šolske knjige, katere izposojujejo revnim učencem in dijakom. Teh knjižnic je 540.

Od vseh knjižnic je 192 potovalnih. Te so največini po Prekmurju. — Leta 1912. so šttele vse naše društvene knjižnice 102.600 knjig. Zdaj imajo vse knjižnice — z všteto državno študijski knjižnico v Ljubljani — že 1.138.000 knjig.

Letni prirast knjig v naših knjižnicah znaša od 60 do 70.000. Za današnje kritične gospodarske razmere je to še razmeroma lepo število.

Na drugi strani pa prav kriza podpira razvoj knjižnic. Nudi nam najcenejši pouk in zabavo. Tisti, ki ne morejo v gledališče in v kino in nimajo denarja za gostilno in kavarno, si izposodijo v knjižnici knjigo. V začetku

morda zgolj iz dolgočasia, kasneje pa jim postane lepa knjiga nujna potreba. Tako vidimo, da se število bralcev in izposojenih knjig letno veča. Samo v lanskem letu so izposojile knjižnice 706.494 knjige. Tu pa niso vštete knjige, ki so jih bralci čitali v knjižnici sami. Saj je imela samo Državna študijska knjižnica v preteklem letu nad 800 izposojevalcev. Po večini so knjige v naših knjižnicah seveda slovenske. V poslednjem času vidimo že lep dotok srbohrvaških knjig. Nemške knjige so v večjih mestnih knjižnicah še vedno razmeroma številne. Kupujejo se pa tudi že francoske publikacije.

Kakor se opaža v naši banovini lep razvoj knjižnic, tako vidimo, kako te propadajo onstran naših mej, v Avstriji in v Italiji. Posebno v Primorju je v tem pogledu obupno: vse slovenske knjižnice, ki so ostale po vojni še cele, so bile po nastopu fašizma razdejane ali požgane.

Pri nas se opaža z ustanovitvijo naše narodne države v primeri s predvojno predvsem lep razvoj naših znanstvenih knjižnic. Te so se začele naglo razvijati posebno z otvoritvijo naše univerze. Z univerzo je prišla pa tudi nujna zahteva po univerzitetni knjižnici, ki bi morala dobiti tudi primerne prostore. Zdaj lahko rečemo, da je ta centralna biblioteka zagotovljena in nismo več daleč od njene realizacije.

So pa še druge težave. Nimamo še dovolj nega zakona o bibliotekah. Plače bibliotekarjev so neprimerne, pa tudi ni še dovolj sistemiziranih bibliotekarskih mest.

Pri manjših knjižnicah na deželi, lahko opazimo, da so ponekod vzklile brez prave potrebe in bolj iz političnih interesov. Tako imamo ponekod v čisto majhnih krajih kar po dve in celo po tri knjižnice. Tako nastaja tekmovalstvo med bibliotekami, ki večkrat degenerira v pravcati lov na čitatelje. Da privabijo čim več članov pa se poslužujejo nekateri knjižnice senzacionalne literature in ničvredne plaže. In dogaja se, da nam knjižnice včasih več škodujejo kot koristijo. Kot nam dobra knjiga koristi, tako nam prinaša slaba mnogo škode. Nujna potreba bi bila očistiti biblioteko vse ničvredne plaže. Delati pa moramo tudi na to, da se knjižnice ne deželijo depolitizirajo in po možnosti združijo na šolah, kjer naj jih vodi najboljšje učiteljstvo. Knjižničar mora biti vzgojitelj. Poznat mora literarno in vzgojno vrednost knjige. Poznat mora tudi miselnost in značaj bralcev. Le tako bolahko vrši svojo važno misijo. Takih knjižničarjev imamo še malo. Zato na bi bilo dobro, da bi se vršili posebni tečaji, kjer bi se vzgojili res dobri knjižničarji, ki bi se zavdali važnosti in odgovornosti svojega dela.

Učiteljski dom v Ljubljani

Dne 23. aprila 1935. je polagalo načelstvo Učiteljskega doma račun o svojem poslovanju v letu 1934. Občni zbor je otvoril načelnik tov. Stanko Vrhovec. Spomnil se je predvsem smrti Viteškega kralja Aleksandra I. Zediničja in odredil 1 minutni molk, nakar je izrazil vdanost Nj. Vel. kralju Petru II. Na kratko omeni nakup poslopja v Zibertovi ulici in trdno voljo načelstva, da izvede započeto delo kljub težavam do konca. Zahvali se arh. Schellu za pomoč in strokovne nasvete. Hkrati pozdravlja sklep radovljiškega učiteljskega društva, ki priporoča naj sleherni član JUU prispeva brezobrestno posojilo Učit. domu.

Poročilo tajnice.

Iz njega povzamemo, da je imelo načelstvo 13 sej. Na teh se je posvetovalo, kako bi dvignilo prispevke za dom. Predvsem pa je skušalo realizirati sklep lanskega občnega zbora z nakupom primerne poslopja za dom. To se je končno posrečilo. Dne 3. novembra 1934. sta tov. Kobal in Michler podpisala kupno pogodbo s Konsumnim društvom za Slovenijo, ki je prodalo svoje zgradbe v Zibertovi ulici 27. Kupna cena znaša 950.000 dinarjev. S tem je bila uresničena 40 letna želja učitelstva po lastnem domu.

Po sklenjeni kupni pogodbi je pristopilo načelstvo z vso energijo na delo za ureditev doma in otvoritev internata, kar se bo zgodilo že s prihodnjim šolskim letom. S posebno okrožnico je pozvala učitelje-starše, ki solajo svoje otroke v Ljubljani, naj jih prijavijo, ako reflektirajo na sprejem v domu. Pozivu se je odzvalo nekaj staršev.

Gradivo za »Priročnik spominsko knjigo« je po veliki večini že zbrano.

Sklepi:

1. Predlog radovljiškega učiteljskega društva naj se razmnoži in pošlje vsem sreskim učit. društvom.

2. Knjiga naj se imenuje »Spominski dnevi«.

3. V »Učit. tovarišu« naj se pozove učiteljstvo, da pošlje gradivo za knjigo, ki naj vsebuje samo originalne še nepriobčene stvari. Za objavljene naj se navede vir.

Računski zaključek za leto 1934.

O njem je poročal blaginjak tov. Kobal. Razvidno je, da je imela zadruga ob koncu leta 190 zadržnikov z 240 deleži po 100 Din. Zadruga ima danes svoj dom.

Celokupni promet je znašal 5.772.372,68 dinarjev.

Vseh dohodkov je bilo lani Din 56.661,66. Bilanca z dne 31. decembra 1934. kaže nastopno imetje:

1. Gotovina v blaginji . . .	Din 16'45
2. Gotovina v Ph . . .	4.233'79
3. Naložen denar . . .	299.971'29
4. Vrednostni papirji . . .	23.932'—
5. Blago v zalogi . . .	17.114'55
6. Inventar . . .	365'71
7. Nepremičnine . . .	950.000'—
8. Deleži drugje . . .	1.937'50
Skupno . . .	Din 1.297.571'29

Dom pa obremenjujejo:

1. Deleži članov . . .	Din 24.000'—
2. Rezervni zaklad . . .	771.686'22
3. Upniki . . .	467.997'71
4. Čisti prebitok . . .	33.887'36
Skupno . . .	Din 1.297.571'29

Poročilo nadzorstva

je prečitala tov. Polakova. Iz njega je razvidno, da so vse knjige v vzornem redu. Računski zaključek se popolnoma ujema s knjigami, prilagami in blaginjskim stanjem. Zato predlaga načelstvu absolutorij, kar je bilo soglasno sprejeto.

Poročilo o kupljenem domu

podlažnik tov. Kobal. Iz njega je razvidno, da je prepis zemljišne knjige izveden. Za druga ni plačala nikakih prepisnih taks, ki bi znašale sicer okrog 100.000 Din, dočim bi jih morali plačati, ako bi bili ostali »društvo«. Korist zadruge je torej očitna. Kupnina je poravnana. Dom smo obremenili za 400.000 dinarjev, ki jih bomo odplačevali z dohodki v domu. Na učitelstvu je, da to čimprej izvršimo! Za adaptacije in opremo razpolagamo še s kapitalom okrog 250.000 Din. Adaptacije smo porazdelili v več etap. V prvi se bodo izvršile le neobhodno potrebne. Vse se bodo izvršile po dobro premišljenem načrtu. Za adaptacije v I. etapi so načrti že vloženi. V kratkem bo komisiji oglel. Nato sledijo potrebna dela. Kljub težavam, ki nas še čakajo, sem trdno uverjen, da bomo z energijo in dobro voljo premagali vse ovire ter jeseni nudili učitelstvu za njihove otroke pravo namdestilo za dom.

Sklepi:

1. Adaptacijska dela naj se javno razpišejo.

Splošne vesti

— Pedagoška biblioteka Jugoslovenskog učiteljskog udruženja. Ze v prejšnji številki »Učiteljskega tovariša« smo omenili, da je začel izdajati izvršni odbor JUU v Beogradu Pedagoško biblioteko JUU. V prvem zvezku je priobčen »Učni načrt za narodne šole v Jugoslaviji«, ki ga je sestavil tov. Vranc Ernest iz Studencev pri Mariboru. — Cena knjžici je Din 3,50 in se razpošilja le proti predplačilu zneska po poštnočekovnem računu št. 53.081 na naslov: Jugoslovensko učiteljsko udruženje Beograd, Kralja Milutina 66.

— Zahvala. Vsem tovarišem, ki mi pošiljajo letak katerega omenjam na drugem mestu, se toplo zahvaljujem na zaupanju, ki ga izkazujejo s tem meni in stvari. Iz tega tudi vidim zdravo jedro učitelstva, da sta stanovska zavest in čut resnice vedno jačja od neresnice in intrige. V Ljubljani, 1. maja 1935. — Ivan Dimnik.

— Učitelji kandidati v ostalih banovinah. Na listi predsednika vlade kandidirajo še naslednji učitelji: V zetski banovini: Nikola Jovanović, upokojeni učitelj iz Medurečja; Saliko Drljević, učitelj iz Bilječa; Todor Mihajlović, upokojeni učitelj iz Kosovske Mitrovice; Vučić Labudović, upokojeni učitelj iz Drenovca. V dunavski banovini: Milorad Stanković, učitelj iz Darosave. V savski banovini: Ivan Ciperšak, učitelj iz Ogļaje; Ilija Krković, učitelj iz Čelica. V vardarski banovini: Živko Popović, šolski nadzornik iz Gnjlana; Radičević, učitelj iz Valandova. V moravski banovini: Borivoje Antić, učitelj iz Salaša; Sofronije Stanković, učitelj iz Salaša; Đorđe Zikić, učitelj iz Vratarnice; Dragomir Milanović, učitelj iz Sirče; Aleksandar Stanković, učitelj iz Babušnice; Velimir Marinković, učitelj iz Gorčinaca; Bora Živanović, upokojeni učitelj iz Pokrine; Čeda Milošević, upokojeni učitelj iz Pirota. V drinski banovini: Radomir Cvijović, upokojeni šolski nadzornik iz Čačka; Svetozar Leposavić, upokojeni učitelj iz Mrčajevca. V primorski in vrbski banovini ne kandidira niti eden učitelj. Iz navedenih imen se razvidi politični vpliv učitelstva.

— Poročila se je tov. Zdenka Schillerjeva iz Semiča z g. L. Rothom. Čestitamo!

— Obrtno nad. šole in počit. tečaj. Ne bo več dolgo, pa bo zopet šolsko leto za nami. Učilnice se bodo za dva meseca za-

2. Arh. Schellu in advokatu dr. Celestinu Jelencu naj se izreče pismena zahvala za njihov trud v korist doma.

3. Občni zbor izreče posebno zahvalo tovarišu Jos. Kobalu za ves njegov poseben trud, ki ga ima z domom.

Pri slučajnostih

so se sprejeli nastopni sklepi:

1. V »Učiteljskem tovarišu« naj se stavi termin, do kdaj se sprejemajo v dom učiteljski otroci. Po tem terminu naj se inserira v dnevnem časopisu.

2. Z adaptacijskimi deli naj se pohiti, da bodo starši lahko videli že ob velikih počitnicah, kje bodo stanovali njihovi otroci.

3. Ministrstvu prosvete naj se ponudijo v nakup zemljišvidi in igrice.

4. Banska uprava naj se zaprosi, da da dijaške knjižice v zalogo Učit. domu.

5. Učiteljski dom naj prevzame tudi založbo novih čitank.

prle, učitelji pa odromali na potreben oddih. Eni domov, drugi na planine, pa v kolonije, mnogi pa bodo porabili počitniški čas, da si pridobijo novega znanja za uspešnejše delo v prihodnjem šolskem letu. Kmalu bomo čitali o različnih dvo-, tro- in tudi štiritedenskih tečajih. Eni bodo krenili v tega, drugi v drugega, večina nas pa, ki smo lani obiskovali I. del. ris. tečaj za obrt. nad. šole, bomo šli pa v II. delnega. Vsak, ki poučuje na obrt. nad. šoli pač ve, da mu je nemogoče uspešno delovati, če ni obiskoval teh tečajev. In da je str. risanje med najvažnejšimi predmeti, je pač jasno. — Letos se bo II. del. ris. tečaj vršil najbrže dva meseca. Je to najnapornejši tečaj in povsem umestno bi bilo, da bi se skrajšal vsaj na 6 tednov. Tako bi imeli tečajniki vsaj 14 dni še oddiha. Vem, kako je bilo lansko leto in zato vem, da je to želja prav vseh. Sicer bi se znalo zopet zgoditi, da bo moral eden ali drugi po končanem tečaju zaprositi za dopust — v septembru. Pa saj tudi ni mogoče zdržati po 10 mesečnem šolskem delu še dva meseca risanja in predavanja. Tečajnikom daje kralj. b. uprava tudi podpore. Mnogo tečajnikov stanuje v počitnicah pri starših ali sorodnikih in prejemajo ravno toliko podpore, kot oni, ki se je pripeljal mogoče iz Prekmurja ter plačuje v Ljubljani hrano in stanovanje. Tako porabi Din 1500.— najmanj, a onim drugim ostaja celo od podpore. Vendar bi bilo edino pravilno, da se da onemu, ki je prišel od daleč in mora vse plačati, več podpore, kot onemu, ki nima teh izdatkov. Tako je dajala podpore tudi sekcija JUU v Ljubljani ko je vodila v l. 1933. zadr.-knjižov. tečaj. Najmanj ¼ nas pride, ki nimamo v Ljubljani ali bližnji okolici staršev ali sorodnikov, da bi pri njih stanovali ali se z vlakom vozili — in naše upravičene zahteve naj se upoštevajo.

Š. Ljubo.

— Šolske hranilnice so na Češkem in v severnih državah zelo razširjene. V dravski banovini poznam le eno v P. (najbrž jih je več). Delovala je skromno že pred vojno, samo z vinarji; po vojni je zelo napredovala in je imela l. 1930. — 78 vlagateljev s skupno vlogo Din 2400.—. V krizi je nekoliko nazadovala in izkazuje konec l. 1934. — Din 1080 vlog. — Urađujejo otroci najvišjega razreda sami in sicer navadno ob ponedeljkih. Spisujejo blagajniški dnevnik, vpisujejo v glavno knjigo dvige in vloge in dajejo potrdila. Ko-

nec uradovanja seštejejo prejemke in izdatke ter ugotovijo stanje gotovine. Šolski upravitelj P. priznan in vnet zadrugar samo nadzoruje. Odvišek gotovine nalagajo v krajevno posojilnico. Tu so šli otroci še dalje, kakor je splošen namen šol. hranilnic, obrestovali so sami vloge, nekoč dali posojilo na dolžno pismo in poroke, itd. Vsekakor poučno in zanimivo. Glavni namen je vzgajati k varčnosti in vzbujati zadržujočo misel, kar smatrajo strokovnjaki kot najzanesljivejše sredstvo proti krizi. — Učiteljska tiskarna vabi k prednaročbi potrebnih tiskovin, da bo imela vsaka šola vsaj vzorce. (Cena Din 24.—).

— Spominski dnevi, priročna knjiga. Izdal jo bo v kratkem Učiteljski dom v Ljubljani. Zbranega ima že mnogo gradiva. Prepričan pa je, da hrani p. n. učitelstvo v svojem arhivu še marsikaj originalnega, dobrega, primernega, uporabnega in še nepriobčenega. Zato prosimo, da pošlje Učit. domu gradivo do 15. maja t. l. Priobčeno bomo honorirali. Snov je lahko obdelana v obliki pesmic, razprav, prizorčkov in se nanaša na vse spominske dneve med šolskim letom.

— Naznanilo in poziv. Načelstvo Učit. doma v Ljubljani obvešča učitelje-starše, ki študirajo svoje otroke v Ljubljani, da bo s 1. septembrom 1935. otvorilo v svojem domu penzionat. Vanj bo sprejemalo dijaške in dijakinje. Uprava bo skrbela za strogo nadzorstvo in pomoč pri učenju. Cene zmernne. Načelstvo vabi ponovno vse one učitelje-starše, ki se niso priglasili svojih otrok, da to store do 31. maja t. l. Po tem terminu bo načelstvo inseriralo sprejem gojencev v dnevnikih. Podrobna pojasnila daje načelstvo Učit. doma v Ljubljani, Francišanska ulica 6.

— Tovariši — mariborski maturanti iz l. 1910. Letos obhajamo 25 letnico, odkar smo ostavili naše učiteljske v Mariboru. Kje — kdaj in kako naj budimo naše lepe, skupne spomine na lepe dijaške in sedanje težje službene dni? Morda ob času mariborskega tedna, ki bo od 3. do 10. avgusta t. l.? Prosim, sporočite mi svoja mnenja! Tovariške pozdrave! Vauda Mirko — Šmarjeta ob Pesnici.

— Tovarišicam in tovarišem murskoboškega sreza! Prejeli ste položnice z označenimi zneski do konca šol. leta. Prosim, da čimprej nakažete članarino, kajti sklep februarskega zborovanja se bo izvajal.

Blagajnik.

RAZPIS

za sprejem v prvi letnik višje pedagoške šole v Zagrebu za leto 1935./36.

Po čl. 6. in 7. uredbi o višji pedagoški šoli, 3. odstavka § 87. uradniškega zakona in v smislu odloka g. ministra prosvete od 8. fe-

Lepo boste oblečeni

ako si nabavite tkanine za plašče, kostume ali obleke pri tvrdki

A. ŽLENDER
LJUBLJANA — MESTNI TRG 22

Tvrdka ima ogromno izbiro različnega manufakturnega blaga, res dobrih kvalitet, okusnih vzorcev in barv in skrajno solidnih cen.

Učitelstvu popust! — Vzorci na zahtevo!

bruarja 1935. P. br. 1.791 bo sprejetih za šolsko leto 1935./36. v prvi letnik tega zavoda 50 rednih slušateljev — učiteljev in učiteljic narodnih šol. Slušatelji imajo v času obiskovanja tega zavoda pravico na popolno redne učiteljske prejemke.

Prošnje za sprejem morejo vlagati do 15. junija 1935. učitelji in učiteljice, ki so v aktivni državni službi.

Prošiti istočasno za sprejem v Zagrebško in beograjsko višjo pedagoško šolo ni dovoljeno.

Prošnje je treba poslati rektoratu tega zavoda in priložiti naslednje priloge:

1. Izpričevalo o učiteljskem zrelostnem izpitu.

2. Izpričevalo o praktičnem izpitu z najmanje prav dobrim uspehom.

3. Potrdilo o službenih letih in službeni oceni v tem času. — Prošiti morejo le oni, ki so bili zaposleni najmanj tri leta na osnovni ali meščanski šoli in so prejeli v času svojega službovanja najmanj trikrat odlično oceno. Zadnja ocena za letošnje šolsko leto naj se pošlje naknadno, ako se ne more priložiti že k prošnji.

4. Krstni list ali po zakonu predpisano potrdilo o dnevu in kraju rojstva. Kandidat ne sme biti starejši od 38 let.

5. Zdravniško izpričevalo.

6. Kratak opis življenja v katerem naj se označi kje in koliko časa je prosilec služboval kot učitelj (-ica), ali je oženjen ali ne (omogućena ali ne), ali ima otroke.

Prošnje kandidatov, ki ne priložijo vseh navedenih dokumentov se ne bodo upoštevale. Slušatelji (-ice) višje pedagoške šole ne smejo biti istočasno vpisani za slušatelje na univerzi.

Vsak kandidat navede v svoji prošnji grupo v katero se želi vpisati.

Grupe so naslednje:

1. Narodni jezik s književnostjo, zgodovina in zemljepis.

2. Tuj jezik (francoščina ali nemščina) in narodni jezik s književnostjo.

3. Prirodopis (zoologija, botanika in mineralogija s petrografijo) geografija in kemija.

4. Matematika (z geometrijskim in tehničnim risanjem) fizika in merkantilni predmeti. Trgovsko računovodstvo in knjigovodstvo s korespondenco.

5. Vse vrste risanja, opisna geometrija in matematika.

Na razpis se lahko javijo učitelji (-ice) iz vse Jugoslavije. Sprejeti kandidati bodo službenim potom obveščeni o sprejemu in o početku predavanja.

V Zagrebu, 4. aprila 1935.

Rektor:

Dr. S. Bosanac, s. r.

Osebne zadeve

—i Nove namestitve. 12. aprila je bilo imenovanih 19 učiteljev in učiteljic: Müller Anton v Zabrd, srez Kranj. Rostaher Helena v Dev. Marja v Brezju, srez Maribor-desni breg. Poderžaj Justina v Zgor. Polskavo, srez Maribor-desni breg. Frančes Terezija v Tišini, srez Murska Sobota. Bertonec Julijana v Loko pri Zusmu, srez Šmarje. Arko Flora v Dobrovec, srez Maribor-desni breg. Vollmaier Marija v Vuzenico, srez Dravograd. Vegan Marija v Dol. Bistrico, srez Dol. Lendava. Štercin Cecilija v Zalog, srez Kamnik. Stariha Zorka v Kočevsko Reko, srez Kočevje. Seliskar Marija v Planino, srez Črnomelj. Mavec Angela v Čatež, srez Novo mesto. Dobaja Jožica v Vučju vas, srez Ljutomer. Nežić Olimpija v Trnje, srez Dol. Lendava. Weiksl Karolina v Rumeč, srez Ptuj. Pišec Ana v Sv. Jurij, srez Murska Sobota. Kobal Viljemina v Prečno, srez Novo mesto. Sošič Albina v

Naša pot po Bolgariji

Na uvodni strani smo omenili, da odpotuje naš učiteljski pevski zbor na koncertno turnejo v Bolgarijo, ki bo trajala od 14. do 19. maja. Z zborom potuje njegov predsednik Ivan Dimnik in dirigent Milan Pertot. Vodja zboru je Emil Adamič, vodja turneje pa Drago Šupančič. Da pa se bo naše učiteljsvo pobjele seznanilo s kraji, ki jih bodo obiskali naši pevci in pa s potjo, po kateri bodo potovali, naj služi naslednji opis.

Prva postajica na bolgarski strani je Kalotina.

Kalotina. Takoj ob prehodu meje je na levi strani mala dolina, v kateri leži vasica Kalotina. Tod mimo je vodila še izza rimskih časov vojna pot v Konstantinopol. Po nji so krenili tudi križarji v Palestino.

Berende. Na desni za Kalotino je vas Berende s starinsko cerkvijo, v kateri so stare religiozne freske.

Dragoman. Obmejno mesto. Carinska revizija. Potni listi.

Slivnica. V vasi Aldomirovci blizu Slivnice je spomenik padlim.

Bojurište. Osem km od Sofije, na desni ob železniški progi je avionsko pristanišče, ki veže Bolgarijo z zapadno Evropo in orientom.

Sofija. V višini 550 m nad morjem ob vznožju Vitoše leži Sofija. Prvotno naselbino Trakijcev je l. 29. pred Kr. zavzel Licinus Grassus. V drugem stoletju je tu cesar Trajan naselil svoje vojaške veterane in grške trgovce ter naselbini dal ime Ulpia Serdica. Do Konstantina Velikega je imela Serdica privilegij kovanja lastnega denarja. Konstantin, rojen v Nišu (Naissus), je prestavil svojo rezidenco iz Serdice v Bizanc. L. 343. je bil v Serdici koncil, h katerem se je zbralo 170

škofov iz orient in okciđenta in ki so obsodili krivoverski nauk Arija. Sto let pozneje so Huni mesto do tal razdrli. Justinian I. (507—565) je na ruinah sezidal novo utrjeno mesto. Takrat je bila na najvišjem prostoru mesta sezidana bazilika sv. Sofije, ki je dala poznejšemu mestu tudi ime. L. 809. je bolgarski kan Krum mesto zopet uničil. V času prvega bolgarskega kraljevstva (836—1018) je novo mesto dobilo ime Sredec, ker je ležalo v sredini države. Po smrti zadnjega kralja Ivana Vladislava in propadu I. kraljevstva je mesto svoja vrata odprlo Bizantincom. Postalo je izhodišče njihovih vojnih pohodov proti Madjarom. Leta 1194. je bolgarski kralj Asen I. Sredec iztrgal iz bizantinskih rok in mesto se je materialno in kulturno visoko dvignilo. Od leta 1329. se je imenovalo Sofija. Leta 1329. je poskušala turška armada Sofijo s silo zavzeti, toda mesto s 27 vrati, 1700 stolpi in 70.000 strelnicami se je upiralo štiri leta ter je padlo v turške roke le po izdajstvu sofijskega vojvode Janka. Turško gospodstvo je trajalo 430 let. Mesto je propadalo in njegovo prebivalstvo je v l. 1837. štelo komaj 20.000 duš. Šele l. 1825. počenja bolgarska renesansa. Takrat je bila ustanovljena prva javna šola. 23. decembra 1877. l. pa je napočil tudi za Sofijo osvobodilni dan. Ruski general Rauch je s svojimi četami slovesno vkorakal v Sofijo.

Sofija je največje in najlepše mesto Bolgarije. Danes šteje okoli 320.000 prebivalcev.

Po široki aveniji Marija Luiza pridemo v sredino mesta. Čez ozko, največkrat brezvodno rečico Vladajsko je zgrajen most z levimi figurami in takoj smo v sredini prometa. Konec široke ulice tvori po znanem atentatu l. 1925. na novo pozidana cerkev Svete Nedelje. Za njo v daljavi je piramida Vitoše. Proti centru mesta je na desni mestna tržnica, za njo okrogla sinagoga španskih Izraelitov. Nasproti tržišča so nasadi. Tam je bilo nekda rimsko kopališče. Ob

koncu nasadov je široko, rdeče poslopje: mestna kopel. Alkalična mineralna voda ima 47° C. Na voglu Marije Luize in Trgovske ulice je dobro ohranjena mošeja Banja Baši z lepim minaretom. Od cerkve Sv. Nedelje vozijo tramvaji v vse smeri mesta. V bližini trga, proti severu so ostanki drugega rimskega kopališča, ki je bilo pozneje izpremenjeno v krščansko cerkev sv. Gregorija in še kasneje v turško mošejo. V nji so zanimive freske iz 14. in 15. stoletja. Po bulvaru Dondukova in po Trgovski ulici pridemo na trg Aleksandra I., na katerem se nahaja carska rezidenca, stari, a na novo razširjeni in prezidani turški konak. Južno od konaka je mestni vrt, na katerega vzhodni strani je krasno in najmoderneje urejeno mestno gledališče. Zapadno od mestnega vrta je v starem, rdečem turškem poslopiju »Bužuk Djami«, zelo zanimivi arheološki muzej. Na vzhodnem koncu konaka pričinja ulica Carja Osvoboditelja. V stranskem poslopiju rezidence se nahaja najbogatejši prirodnoznanstveni muzej balkanskega polotoka. Ob strani muzeja, ločena s kratko ulico, stoji prelepa mala ruska cerkev, ena najlepših sofijskih stavb. Nekoliko dalje po ulici proti vzhodu je Oficirski dom, kjer se vrše običajni koncerti, plesi itd. Od tam dalje pridemo na trg Carja Osvoboditelja. V sredini vis-a-vis Sobražju je impozantni spomenik Aleksandra II., bolgarskega osvoboditelja, umetnino je izvršil italijanski kipar Zocchi. Za spomenikom je etnografski muzej. Tam je tudi slavni top iz črnežvega debela, s katerim so navdušeni in naivni bolgarski revolucionarji leta 1876. upali armadam Ottomanske države prizadejati mnogo škode. Od trga Carja Osvoboditelja pridemo po prospektu Aleksandra Nevskega k palači zunanjega ministrstva in k Akademiji znanosti. Sredi trga stoji monumentalna cerkev Sv. Aleksandra Nevskega, delo ruskega arhitekta Pomeranceva. Zapadno od nje stoji

starinska cerkev Sv. Sofije iz 6.—7. stoletja. Za cerkvijo je pokopan bolgarski narodni pesnik Ivan Vazov, južno od nje pa je znamenita palača Sv. Sinoda v čistem bolgarskem slogu. Vzhodno ob trgu je državna tiskarna, južno od nje Akademija lepih umetnosti. Severno od državne tiskarne stoji spomenik narodnega heroja Vasilija Levskega, ki so ga Turki leta 1876. v Sofiji obesili. Vzhodno od Sobražja je palača univerzitetnega rektorata. Od tu pridemo na bulvar Ferdinanda, kjer je mavzolej prvega bolgarskega kneza, Aleksandra Battenberga. Nasproti je zoološki vrt. Na koncu bulvara Carja Osvoboditelja pridemo preko Orlovskega mosta v najlepši park Bolgarije »Princ Boris«. Severno od parka sta Vojna akademija in Vojno ministrstvo. —

Okolica Sofije. Kakih 9 km južno od Sofije ob vznožju Vitoše je vas Bojana, ki je z mestom zvezana s tramvajem in lepo cesto. V cerkvi sv. Pantelejmona je grob carice Eleonore. Krasen razgled na Sofijo. V cerkvi so znamenite freske iz 12. in 13. stoletja. Iz Bojane pelje pot do 30 m visokega vodopada na rebra Vitoše. Južnozapadno od Sofije je izletna točka Bankja, ki je najelegantnejše kopališče Bolgarije. V sezoni vozijo iz Sofije in nazaj ves dan vlaki lokalne železnice. V neposredni bližini mesta so še kopališča: Gornja Banja (41° C), Ovčja kopel, Kniajevo, Pančarevo itd. Turistom nudi izlet na Vitošo (2286 m) mnogo užitka. Koče so sijajno oskrbovane.

Sofija — Plovdiv 156 km.

Važnejše postaje: Vakarel, Ihtiman, Kosteneč Banja, Sarambej, Tatar-Pazardžik. Na levi v smeri vožnje je Balkansko, na desni Rodopsko pogorje. Ob progi je nebroj mineralno-vodnih